

LO TEATRO CATALÁ

PERIÓDICH SETMANAL INDEPENDENT

ANUNCIS
Y RECLAMS:A
PREUS CONVENCONLSDE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS
DESTINAT PRINCIPALMENT A FOMENTAR LO PROGRÉS
É INTERESSOS DEL TEATRO DE CATALUNYA

Director: D. Joan Brú Sanclement

REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ:
CARRER ARIBAU
93, 3.er, 1.^a

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona.	1'00 pesseta trimestre.
Fora.	1'50 » » »

PREU DE CADA NÚMERO

Número corrent.	10 CENTS.
Id. atrassat.	15 »

Sumari.

LAS FRANCESILLAS

Primera comedia representada en lo teatro Romea al quedarhi instalat lo Teatro Catalá.

Rectificació. - Nostre grabat.

Una aclaració.

La nostra parla (poesia).

Coincidencias.

Maria de Magdala

ó

La Magdalena.

Bellas Arts.

Saló Parés: Revista.

Hotel de ventas:

Un quadro del Sr. Galofre.

Repertori de fora.

Desde Roma. (Carta primera.)

Bibliografia.

Aplausos. - Protestas.

Saló de descans.

Cavilacions.

Teló d'anuncis.

Escena XVI del acte 3.er de dita obra de D. Frederich Soler,
estrenada lo día 8 de Octubre de 1868.

RECTIFICACIÓ.

Lo retrato del Sr. Pelay y Briz, publicat en lo número de la setmana passada, es de D. J. Masó Torrents, y nó Miró, com várem dir equivocadament.

Rectifiquem la noticia, encara que molts lectors l'haurán ja rectificada ells mateixos, puig es ben conegut lo nom del Sr. Masó, director-propietari de *L'Avens*.

NOSTRE GRABAT

La primera comedia estrenada en Romea quant va quedarhi instalat lo Teatro Catalá, es *Las francesillas*. Aixís com várem recordar la fundació de nostre modern teatro y l'instalació de 'l mateix en lo colisseu d'el carrer del Hospital, creyem digne de recordansa lo fet de contar ab una obra, verdader cuadro de costums catalanas, que va cridar molt l'atenció.

Per tal motiu, adorna avuy nostra plana primera la lámima que representa una de las millors escenas de tan celebrada comedia.

UNA ACLARACIÓ

Prou bé recordarán nostres lectors que, nó fòu «La Renaixensa» sino que fòrem nosaltres, los que, en lo primer número de nostra publicació, diguérem que portávam l'intent de descobrir quinas eran las obras verament originals y quinas las arregladas, trasplantadas, compostas ó traduïdas, que 's donavan á la escena catalana amagant tals circumstancias que, certament, no las fan tan dignas de la consideració que mereixen las que són fruit de la inspiració propia y pura de sos autors.

Per aquesta última rahó, pera que los autors que arreglan ab elements que no són de son propi mérit, no supérin á los que crean, várem comensar á fer, y estem encara fent treballs, pera realisar lo que intenta «La Reaixensa»; mes no agafant lo rave per las fullas de la manera que fa nostre estimat colega, sino fentho en la forma justa en que ho volem fer nosaltres lo dia que donarém comensament á la nostra tasca.

Ningú ignora que tots los teatros del món arreglan ó traduïeixen, y fòra percert injust prohibirho moral ni materialment; porque tots llavors perdriam joyas de gran válua, degudas al talent dels arregladors ó componedors, que tot es hu, resultant á voltas mes gloriosas per aquets que pe 'ls autors que 'n creären la font d'ahont són hagudas.

Tots coneixém lo gran mérit dels arreglos de Ventura de la Vega; may podrém oblidar los de Bretón

de los Herreros, und' ells «Los hijos de Eduardo», y en lo concepte de tots s'imposan tant ó més que las obras originals de D. Manel Tamayo y Baus, los arreglos com «Lo Positivo», que es una de las joyas mes preuadas de la escena espanyola.

Ben clarament, donchs, queda comprovat que fòra una insigne tonteria oposarse á que nostres autors traduhissen ó arreglèssen, ja que així 'ns exposariam á perdre audicions de preciosas joyas que havem pogut admirar molts vegadas en lo Teatro Espanyol y bastantas en lo nostre Teatro regional.

No, no es aquest nostre intent. Nosaltres, no més que per saber á que atenirnos, desitjem—y descubrirém á quí aixís no ho fassi—que tot autor que arregli, compngui ó trasplanti una obra á la escena catalana, ho diga en la forma que vulga, perque tots sabém que una cosa se pot dir de molts maneres; pero que ho diga, pera que aixís, quan vinga un extranger á admirar lo nostre teatro, no se 'ns puga sorprendre en lo ridicul de que, sens dirho, nos havem engalanat ab plomas agenas.

Baix aquest concepte, donchs, té rahó «La Renaixensa».

En lo que no 'n té absolutament, es en donar per defraudadors als autors que diuen COMPOSTA en lloch d'ARREGLADA.

Nosaltres suposém que «La Renaixensa» dèu coneixe aquell modisme catalá que diu «Digali barrret d'igali sombrero». Donchs, si 'l coneix, sápigat que ARREGLADA vol dir lo mateix que COMPOSTA; y, per si hu dubta, nos permeterém posarnos á fer en aquesta ocasió de dómne, pera tréurerli del cap una equivocació qu'extranyem molt que la pateixi.

Prengui lo diccionari de la Academia de la lengua castellana, óbril en la página 267, vegi las llettras COM, y entre las acepciones que 's derivan del verb COMPONER, hi trovará: *Moderar, temprar, corregir*, ARREGLAR.

Si encara no está convensuda «La Renaixensa», prengui 'l diccionari catalá quintilingüe, óbril en la pàgina 492 de son tomo 2.º, y en la segona columna de dita página, en lo tercer apartat hi trovará: COMPONER: *Corregir*, ARREGLAR.

Donchs si així es veritat; si lo mateix es COMPONER que ARREGLAR; si 'ls derivats dels verbs regoneixen dretament las fonts d'hont provenen, es clar que COMPOSTA es lo mateix que ARREGLADA, y que no ha faltat en lo més mínim ni ha comés cap frau la persona qu'hagi estampat en la portada de un llibre que no sigui original séu, la paraula CCMPOST. Al contrari: no sols no ha comés cap frau, sino que la paraula COMPOST expressa més bé y vol dir millor lo que «La Renaixensa», y nosaltres més qu'ella, volém que digan los autors, arregladors ó componedors d'obras.

Feta aquesta salvetat, nosaltres aprobem l'intent de «La Renaixensa», y fins li ajudarém en quant nos sia possible.

FELIU CORTÉS DE THERSOL.

LA NOSTRA PARLA

Té aspresa y té dolsura la parla de ma terra,
la parla del meu cor;
quan cal, conhou y calma; quan cal, retruny y aterra;
es parla de la guerra
y parla del amor.

Covada en las montanyas que á nostra patria lligan
con inmutables perns;
per boscos orejada que ab dols consol l' abrigan
y sembla que somrigan
ab sos remors eterns;

bressada per las ayguas de rius y de rieras,
tan netas com miralls;

bressada per las onas marinas, joganeras,
tan blavas com riatlleras;
tan puras cam crestalls;

tenint per soleyarse lo Camp de Tarragona
y l' extens plá d' Urgell,

la plana empurdanesa y la de Barcelona,
y allá dalt, la d' Ausona,
totas sota un cel bell;

per ço es suau y forta la parla catalana,
que agrada al cap y al cor;
que si als serrals y al boscos la seva asprór demana,
suau se fa en la plana
pera parlar d' amor.

Los celtas li donáren arrels que tras mudadas
han pres un altre vol;
generacions indigenas d' edats molt allunyadas,
per serras, puigs y pradas
li feren lo bressol.

Hi barrejà sa gracia la gran parla llatina;
sos mots li va donar,
y per ço de llavoras es elegante y fina,
filla de la divina
qu' ls déus varen parlar.

Forsa y aspresa novas, d' una sola branzida,
li van donar los goths,
y quan vingué, de l' Africa, d' alarbs la colla ardida,
rebé al dól de sa vida
axams d' arábichs mots.

No n' hi hagué prou encara; dels franchs rebé l' empena,
dels genovins despres;
y axis ella enfortida y juvenil y ardenta,
va ressonar valenta
per no morir may més.

Del Llenguadoc á Murcia flori bella y cofoya,
de Mallorca á Aragó;
y de presents ornada com casadora noya,
cascú li ha dut sa joya,
cascú li ha dat son dó.

Per ço es tan dólta y bona, tan forta com senzilla;
per ço es tan rica en mots;
es una flor de totas las flors més bellas filla;
es un estel que brilla
ab la claror de tots.

Es un caliu hont covan, cremant, socas triadas
entre 'ls arbres millors;
es la fornall espléndida á la que li han donadas
sas vivas flameradas
mil generosos cors.

Es la que té poetas y reys de gran memoria
que jamay se perdrá;
la que ha deixat petjadas del mon en l' alta historia
fetas ab llum de gloria
que sempre brillará.

Es nostra dólta llengua la parla catalana,
la que floreix de nou;
la que viva 's conserva per la montanya y plana;
la que amor nos demana,
perque no n' hi dem prou.
Oh llengua de mos avis! oh llengua de mos pares!
oh llengua de mos fills!
¡quants son los que 't traheixen! ¡quants son que tú bres-
¡Que Déu, de qui brollares, (sares!
te salvi del perills!

JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA.

COINCIDENCIAS

S' iniciáren y se repetéixen en los dos teatros
catalans de Romea y Novetats, desde que abdos
han obert sas portas.

Comensá la temporada Novetats ab una comedia,
la primera del Sr. Pin y Soler, titulada «Sogra y
nora».

Donchs, la Empresa de Romea ne tenia ja en
cartera una titulada «La Parentela» que, com
tothom sab, lo Sr. Colomer havia terminat lo estiu
passat.

Las duas comedias se semblan mólt per las dis-
putas entre parents y per escenas y detalls que
reconeixerá tothom quí las hagi vistas.

Intentá fa molt temps lo Sr. D. Albert Llanas
compondre una comedia en la que hi prenen part
capellans. Donchs lo Sr. Moragas, actor del teatro
Romea, ja 'n tenia composta una que 's titula «La
Vocació» que es la que ab tan éxit s' acaba d'
estrenar en lo colisseu del carrer del Hospital.

Aquesta coincidencia no bastaba.

Sembla que la nit del estreno de «La Vocació»,
per lo saló de descans y los corredors de Romea,
se mostraba mólt enfadat un conegut escriptor que
deya que la comedia del Sr. Moragas n' inutilisa
una de séva que també té per assumpto lo de un
jove que s' ha de fer capellá, y acaba penjant los
hábits á la figuera.

Hi ha més; lo Sr. Guimerá va escriure y ha fet
representar ja «La Boja.»

Quan ho van publicar los diaris, lo Sr. Martí y
Folguera tenia ja escrit un drama titulat «Lo Boig»
que fa temps está anunciat en los cartells de Romea.

Més encara.

Quan s' estaba representant «Sogra y nora» del
senyor Pin y Soler, un distingit escriptor presentá
á la empresa de Romea, y aquesta prometé posar-
la en escena per las bonas condicions que 's diu que
reuneix, una comedia titulada «Gendre y sogra.»

¿No es veritat que totas las expressadas ja són
prou coincidencias?

Donchs ara vé la última.

Lo dimecres dia 11 d' aquest mes, fôu presen-
tada y llegida als senyors que forman la empresa
de Romea, un drama bíblic titulat «María de Mag-
dalena» ó «La Magdalena».

Aixís ho llegirem en la edició del matí del periódich: «El Diluvio» lo dijous dia 12.

Donchs, lo divendres dia 13, aparegué en «La Publicidad» un suelto en la secció d' espectacles, dihent, com «El Diluvio» qu' havia sigut presentat á Romea un drama titulat «María de Magdala ó la Magdalena» y, sota d' aquet suelto, un altre que diu que 'l teatro de Novetats posará en escena, en la próxima cuaresma un drama bíblic, titulat «Magdalena.»

Hi ha qui 's dól de tantas coincidencias.

A nosaltres nos tenen indiferents.

Com qu' es segur que en son fondo no s' han de semblar las obras, també complau véurer com autors distins tractan un mateix assumpto.

Sens ocorre no mes, per terminar la idea, dir á la Empresa de Romea que aconselli als seus artistes que prénghin bitllets de la próxima extracció de Nal, pera véurer si aixís també hi haurá la coincidencia de saber treure rifas com las que han tret las senyoras Mena, Pala y Parrenyo.

MARIA DE MAGDALA

LA MAGDALENA.

Tal es lo tíol de la tragedia bíblica que ha sigut presentada á la empresa del teatro Catalá es tablert en lo de Romea; y com que la publicació d' aquest fet ha coincidit, ó s' ha anticipat d' un día á la publicació de que també en Novetats s' ha presentat una tragedia titulada «Magdalena», nosaltres aném á dir lo que hi ha de cert en aquest assumpto.

Realment á Romea s' ha presentat la indicada tragedia, y nosaltres, recelosos de que fós una idea llessada al vent de la publicitat pera molestar més ó menos al altre teatro ab quí s' está en competencia, nos vam atrevir á anar á la administració de Romea pera preguntar si era cert lo que publicavan los periódichs y si realmen la Empresa tenia ja en cartera una tragedia ab lo tíol que serveix de epígrafe á aquestas ratllas.

La contestació á nostra pregunta, fôu obrir un calaix l' encarregat de la administració de Romea y entregarnos lo manuscrit de «María de Magdala».

Lo mirárem; y 'l retornavam, quan dit encarregat digué que, com que sabia que algú deya que la tragedia anunciada era tal volta una ficció, podiam, si voliam, examinarla.

Tanta era nostra curiositat, que acceptárem la oferta y anant á la Administració del colisseu del carrer del Hospital, llegirem tota la obra.

La veritat es que várem quedar sorpresos.

Es una obra literaria de primer ordre, y mólt extranyem que son autor se vulga cubrir ab lo vel del anónim.

S' apoya, com ja suposavam, ab la Passió y Mort de Jesús; pero está vista baix un aspecte tan nou, que creyem que ha d' agradar extraordinariament á nostre públich.

La obra está escrita en hermosos endecassilabos, tèn perfecta sabor d' época y está concebda ab pasmosa grandiositat.

Tením, donchs, en porta duas *Magdalenas*.

Se 'ns ha parlat també ab elogi de la qu' escriu D. Anton Ferrer y Codina, y creyém que la empresa de Novetats no ha estat desacertada al elegir al Sr. Ferrer per aquesta mena de treballs, puig no hi ha dubte que, entre 'ls autors ab que compta la esmentada empresa, es lo Sr. Ferrer dels que tèn inspiraciò mes apropiada per lo género exuberant á que perteneixen las obras com «María de Magdala».

Manca ara sols que aquesta emulació literaria de que ha sigut causa lo pensar dos distints poetes en igual assumpto, la segueixin las empresas de Novetats y de Romea, posant las duas obras ab la esplendidesa y bon gust qu' ellas demanan.—F. B.

BELLAS ARTS

SALÓ PARÉS

Aquesta setmana hi ha exposats á casa en Parés, una porció de treballs de pintura del senyor Brull. Considerém á aquest artista com á un dels que en la nostra terra reuneixen més condicions per arribar allá ahont se proposan, y es per ço que 'ns doldria que s' entregués de plé á la escola malament dita naturalista, com també á cert amanerament, avuy de moda entre alguns, consistent en fer la pintura boyrosa y planera. Dihem això perque, sia obehint un xich á semblants tendencias, sia en bona part per lo que 'l temps y 'l lloch hont lo pintor ha viscut mentres pintava ho ha donat bona cosa de si mateix, lo cert es que tot lo que hi ha exposat sembla inclinar-se á tal jahent, sobre tot un fragment de població vista des d' una altura.

Per lo demés, fetas las anteriors observacions, no tenim que fer sino elogis de las obras exposadas; sobre tot de la que domina pé 'l tamany y la composició, com també de las que representan una hermosa criatura pelant patatas, un frare lléch y 'l retrato de *madame Marie Cavaillès*, distingida professora de dibuix y pintura, retrato tant notable com un altre que, abocetat, hem vist en altre lloch degut al mateix pinzell.

Senyor Brull, si es que vol tenir en compte lo parer d' un profá desinteressat y amant del art, avant y acentuar la nota de la bellesa, á la que vosté tendeix naturalment, y 'l qu' escriu las presents ratllas créu fermament que ha de ser vosté una gloria de la pintura en la nostra terra.

En la mateixa sala hem vist un quadro d' assumpto militar, digne per tots conceptes del qu' es especialista entre nosaltres en semblant género, lo senyor Cusachs.

Cridan també l' atenció en tal lloch unas testas y

una noya al anar á fer la primera comunió, obras del senyor Cusi. Aquesta darrera y 'l cap que hi ha al des-sota, se 'n duhen la nostra preferencia: la primera per las dificultats ab que ha degut lluytar l' artista y per la poesia de qu' está impregnada; la segona per la expresió y per la vida que 'n brolla.—A.

HOTEL DE VENTAS —Un quadro de B. Galofre.

Cada vegada que s' exposa un quadro degut al pin-cel de 'n Baldomero Galofre, passen idénticas escenas d' admiració, d' apassionada crítica y fins d' enveja, ja que, tractantse de qui molt val, sol habernhi, per desgracia, sempre de sobra.

Lo Circol de Reus, cassino de gran importancia de dita ciutat, ha volgut tenir una obra de mérit, deguda á un seu compatriota, fet molt recomanable y digne de emulació, que rés hi há més propi d' alabansa que la consideració tinguda vers aquells que sobressurten en un ram qualsevol de las ciencias, en las armas, ó be en lo enging ó las arts. Aixís, donchs, ab molt bon acort encarregá aquella corporació al celebrat artista Sr. Galofre, un quadro pera decorar part de son grandíós saló de festas, deixantli completamen á son gust la elecció del assumpto; lo que proba, que los que están al frente de dita societat tenen molt més criteri qu' altres consemblans de la capital de Catalunya.

Lo senyor Galofre, entusiasta com á reussense, del concepte y consideració que mereix sa ciutat natal, ha volgut ara demostrar fermament tot son valer artístich, y es innegable que ho ha fet en grau superlatiu; perque lo quadro, objecte aquestos dias de l' admiració del públich intelligent, imparcial y sensat, exposat en lo local Hotel de ventas en nostro carrer de la Portaferrissa, perteneix á la categoria d' aquells que sols de tart en tart podem admirar.

Representa un paisatge de Galicia; d' aquella regió d' Espanya tant sorprendent en efectes pictòrichs; la que té mes punts de semblansa ab la nostre; la mes xamosa y encisadora y de exuberant vegetació; la que, per dir-ho d' un cop, es menos coneguda y mes agradable, y en la que deuria desterrarshi per alguns anys als que pretenen ésser artistes.

Lo Sr. Galofre es dels pochs pintors catalans que coneixen la regió gallega. D' ella ha fet detinguts estudis é innumbrables impressions de color, d' aquell modo peculiar en ell, que no son ni olís, ni guaxus, ni llapis, ni carbons, y que ho son tot á la vegada, perque en sos febreros recorts hi ha mecanisme de tots ells.

Y ab una provisió gran d' aquets apunts y més gran encara de recorts guardats en la imaginació, comensá lo pintor sa obra fa molt poch temps, y ab aquet curt espay qu' á un altre no li hauria bastat pera dibuixarla, ell ha produhit una obra grandiosa per la mida y per son mérit.

Al contemplar lo quadro exposat, un se convens á la vegada de dugas cosas: de la bellesa del pais copiat y de la potencia artística de son autor; y com ell es prou conegut y l' obra ha estat vista de tots los barcelonins que senten interés per aquestas manifestacions del esperit, no detallo los defectes, que 'n té, perque aquestos quedan casi no vistos per lo gran nombre de bellesas qu' atresora l' obra, y acabo, ja que 'm manca l' espay, felicitant als socios del Circol de Reus per lo bé que emplean los fondos de la societat; als reussenses perqué tindrán una cosa més qu' ensenyar com notable als forasters, y als catalans tots perque encara tenim en la nostre regió grans artistes.—U. D. O.

REPERTORI DE FORA

DESDE ROMA.—Carta primera.

Jamay hauria pogut donar crédito á la idea, si en mí nasqués, estimat amic, de donar al públich uns apunts que borraréjats al peu d' aquestas venerandas runas, recort d' una grandesa passada, eran pera mí lo joyós motiu d' un passatemp encisador y lleuger; pero ja que m' invitas á que 't dongui noticias d' aquesta vella ciutat, despertant d' un somni á que mon carácter indolent m' havia ensopit, satisfaré aquet desitj teu, retratante ab tóns originals, fills de mon estóich taranná, tot quant aquí 's trova notable y gran, ja per lo seu valor intrínsech. com per lo valor històrich que representan tanta pedra apilotada, tants edificis conservats, recordansa eterna de molts generacions.

Pero ¿qué podré dirte de nou que no hágis llegit ja anteriorment en infinitat de llibres que, baix distints y variats istils, parlan d' aquesta Ciutat santa? ¿Cóm podré amenisar aquestas cartas que han de donarte una idea, encara que deficient baix molts punts de vista, d' aquet jegantí reliquiari de la historia? Podré ferho sens dup-te, encara que ab pór de la crítica, que no jutja molts vegadas las circunstancias en que son inspirats aquets desfogaments literaris, tot compaginant los meus apunts, senzillas narracions basadas en mas aventuras de jove, quiuas m' han fet sentir aquí horas voluptuosas y alegres, y dlas també de tristesa y desesperació; días y horas que serán algun temps un llibre obert en que trovi ensenyansas profundas de las miserias y las hermosuras de la humana vida, com aixís mateix los fonaments de una educació artística y social sólida y forta, com son fortas y sólidas las arcadas seculares de aquets renomats edificis.

Jo que he contemplat extassiat en nostra Espanya tants y tants monuments admirables, desde la rígida forma bissantina á la severa gòtica; desde l' istil árabe, pur, esbelt y poétich, hasta lo renaixement elegant y pródich en manifestacions genials, no podia concebir, per més que los llibres m' ho déyan, tanta munió d' obras magestuosas y grans, devant de las quals un se trova tant petit que 's pert arreballat per las múltiples ideas plásticas tan magistralment desarrolladas en pinturas, estátuas y obras de arquitectura, creadas per més de vint sigles de géní consagrat á la cultura del art y de la ciencia. Aixó m' ha fet témer que 'm deixaria vèncer per tanta grandesa; mes fentme fort y sense reflexionar sobre una exposició dintre d' una, pera mí, nova societat que desconeixia del tot, m' he deixat portar per las circunstancias, aghaint aquet rumbo estrany y especialíssim donat á la meva vida artística, que m' ha donat ocasió de satisferte fent la historia de mas aventuras, tant ab relació ab los meus estudis y excursions, que res puch dirte de lo un sens completarho ab lo altre. Además, déch confessar, que no estich á prou altura pera fer ab conciencia, un estudi com cal de tot lo que tanca, arqueològich, científich y artísticament parlant, aquesta Roma, reyna eterna del món, unas vegadas per la conquista, altrás per son poder papal y sempre per la suprema magestat del art.

Espanta saber lo molt que de Roma s' ha escrit, los judicis que de tot quant tanca s' han fet y los comentaris que á molts hòmens sabis han sugerit los dramas històrichs representats dintre sos murs seculares. Dionis de Halicarnas, célebre historiador y retorista gréch,

estigué més de vint anys treballant pera escriure aquella història que comensan en lo temps de Eneas fins al any 260 avans de Jesucrist: Pelibi continuà sa obra, y per fi, aquí es que, dedicantse á la literatura, no ha trovat materia abundantissima pera estudiar las costums, los monuments y 'ls espectacles d' aquesta Roma, llegint á Horaci, á Ovidi, á Juvenal y á Properci? Després dels célebres historiadors clàssichs ¿quin home de lletres no ha deixat un recort de son pas per aquesta terra, consagranthi, quan no obras importantissimas, una oda, un sonet ó una lleugera redondilla, berronejada en sos mármols, com si fós lo llibre d' or obert pera que los célebres y no célebres viatgers deixessin una idea de son criteri y de sa admiració? Aquesta es la ciutat oberta á totas las aspiracions artísticas, y á tots los gustos literaris, y á totas las aficcions poéticas del món. Vés allà ahont vulguis, per tot te surten al pas recorts artístichs é històrichs que omplen lo cor y la inteligencia. No es Roma lo bressol d' una escola, com sembla quan la veyém de lluny: aquí 's troban totas las escuelas, tots los isils, totas las filosofias que cáben dintre l' art pittòrich.

Quan admiro 'ls frescos del cementiri de Priscila, las imatges de la cova de Sta. Ignés, los sostres del Vaticà y altres y altres tresors maravillosos de l' art, no puch menos que aclucar los ulls, y concentrant mon esperit en un sentiment intim d' admiració, veig passar devant meu, com astres que 's perden entre las bromas dels espays ahont s' hi agronxan los móns, las sombras enlluernadoras de Fra Angélico, Leonardo de Vinci, Masaccio, Miguel Angel, Correggio, Rafael, Ticiano, Peruggiano y tots quants omplen ab son nom immortal aquet museo del món.

No segueixo, porque ja 'm sembla que sóch prou extens per avuy. Serveixi aquesta de introducció á las demés que l' enviaré, comensant en la próxima una petita aventura galant que 'm féu conéixer lo cor de la dona romana.

Ton amich,

J. R.

BIBLIOGRAFIA.

L' ESCA DEL PECAT, novela catalana, original de don M. Figerola Aldrofeu—180 planas—19x12 c. m.—Barcelona.—Llibreria de I. Lopez.

Hem de comensar disculpantnos per lo retard ab que doném nostre parer respecte d' un llibre que fá molts dias havem rebut y que obligacions precisas han fet que no li donéssim lloch preferent en nostras columnas, tot y mereixentho per ser la obra del Sr. Figerola, la primera rebuda en nostra redacció als pochos dias de veurer LO TEATRO CATALÀ la lum pública.

L' *Esca del pecat*, es una obra pertanyent á la escola realista.—Sa lectura se fá interessant y conté més diálech que descripció.—No hi ha, donchs, en lo llibre de que parlem, ni una sola plana que 's puga passar per alt.

L' assumpto que en sos capitols se desenvolupa está ben tractat; però la falta de descriptiva fá que lo conjunt resulti un tant abocetat.

Lo llenguatge empleat per l' autor, es lo popular ó sia català del qu' ara 's parla; més dintre mateix d'

aquest llenguatge podia haver trobat més pulcritut.—Debém dir en abono del L' *Esca del pecat*, que está, no obstant, lliure de paraulas y frases d' aquelles que repugnan sentiras, y que, donada la naturalesa del assumpto tractat (una pila relliscos de si), ha sabut lo Sr. Figerola sortiejár la situació, fent resultar de la novela en cuestió una lliçó de moral en la que surten castigats lo vici y lo crim.

L' argument es sencill: lo lloch de la acció, nostra ciutat.—Una noya del poble, una cusidora de camisas, filla de un ataconador, dona crédito á las promesas d' amor y á la paraula de casament d' un pillastre. Arturo y Gracieta son los dos protagonistas de la novela.—L' Arturo arma un parany á la ingénua Gracieta, pera violar son honor y ella se'n salva ab dignitat y valentia.—Del fet ne resulta compromés l' Arturo devant dels vehins, y d' aquí náixen una série de complicacions ben dadas que ajudan poderosament al desenllás.—No havent sortit bé á n' éll son depravat desitj, jura venjar-se de la Gracieta y ho realisa brutalment.—Mes, com la vida de aquest tipo es criminal del tot, comet durant lo curs de la obra delictes que causa horror sols lo esmentarlos, los que li havian quedat impunes per dos vegades seguidas y que al perpetrar lo tercer queda descubert per mediació dels amichs de la Gracieta que 'l buscan pera saber que s' han fet la noya y lo seu pare, que éll 's secuestrats en una casa de san Gervasi.—L' Arturo és pres per la policia á la consumació de son darrer crim, precisament quan tractaba de cobrar una forta suma y fugir d' Espanya pera disfrutarne tranquilament segons sa negra conciencia.—Al veurers descubert se pega un tiro de pistola, y mor, declarant lo que ha fet de la desventurada Gracieta qui junt ab son pare y altre desgraciada victima del Arturo, se trovan en san Gervasi.—Lo ataconador y sa filla, ab uns diners que han pogut arregar se'n van de Barcelona y viuen en un poblet del Ampurdà en una ditxa relativa, com relatiu és tot en nostra vida.—Dels tipos presentats lo que 'm agrada més és lo de la Gracieta, puig está ben compres y també nos satisfá la descripció de la escena de plegar del treball, aquesta y sas amigas.—Lo tipo de Arturo lo trobem poch natural, No perquè no n' hi hagués, que per desgracia sabem n' existeixen; pero lo trobem massa jove pera tanta perversitat. Los demés personatges están bé, encara que ja son secundaris en la obra.—J. B. S.

Hem rebut lo *Calendari català* pera l' any 1891, que acaba de publicar la Lliga regional de Manresa.

Conté complert lo Santoral de Catalunya y variats recomenables treballs literaris en prosa y en vers, dels Srs Capella, Boixadé, Valls y Vicens, Masriera, Sans Guitart, Bassegoda, Freixa, etc.

Citem com un dels mellors lo següent sonet:

LA ESTATUA DE D. JAUME

Tria 'l roure mes bell de tes campanyes per l' estatua del gran Conqueridor, joh, Montpeller!; tú que en la mar te banyas treume, gentil Mallorca, arenes d' or.

Dóna 'l mórbre més fi de tes montanyes, Valencia, y de ton plà roses y amor; tú 'l ferro virginal de tes entranyes, Catalunya, y tos brassos y ton cor. Volta son ample front d' un raig de gloria; armau son bras del llamp de la victoria. Mes porque 't veja d' Avinyó á Almeria,

bella garba de pobles que ha lligat,
la estàtua del gegant tallada sia
del penyal més altiu del Montserrat.

Jacinio Verdaguer, pbre.

També hem vist en nostra redacció l' *Almanach de «La Tomasa»* pera l' any 1891.

Es un llibre entretingut, il·lustrat ab molts grabats y qual text conté articles y poesias satíriques y festivas que proporcionan agradable rato de lectura.

APLAUSOS

La Empresa de Novetats va disposar dijous passat una representació de la comedia *Sogra y nora*, en la que va desempenyar la part estrenada per lo Sr. Fontova un altre artista de la companyia, qui va donar una bona prova de complàurer á la Direcció. Això 'ns agrada, y no l' exclusivisme que en anteriors temporadas havia vingut observantse en lo Teatro Català, ahont per no confiar algun paper estrenat per determinat artista á altre que podia suplirlo, s' havia arribat al extrém de canviar la representació d' una comedia en l' hora precisa de comensar la funció. La delicadesa dels empresaris envers los actors y actrius de sos teatros, no ha d' estar may renyida ab las atencions que 's deuen als autors y al públich.

PROTESTAS

Ha tornat á obrir sas portas lo teatro del Circo, del carrer de Montserrat.

La Empresa fá representar obras de mágica y espectáculo.

Com entre las que ja ha posat en escena s' hi conta *La terra de Xauxa* (que está escrita en català), no podem deixar de consignar que havem vist ab molta pena la pobresa y l' poch gust ab que s' ha procurat exornarla.

Tractantse de una producció que pertany al Teatro Català, hauriam volgut que s' hagues desplegat la esplendidesa que empreses anteriors havian demostrat en aquell mateix local, que tan bonas condicions reuneix, y en altres teatros de nostra capital.

Pero oferir al públich barceloni una obra de gran aparato ó de la classe de la que 'ns ocupa, y presentarla sense decorat, sense trajes apropiats, sense música original y sense la corresponent apoteosis, y per anyadidura representada per artistes que distan molt de tenir la talla que exigeix un colisseu com lo del Circo Barcelonés, no pot ser aprobat per cap dels amants de las glorias de la escena catalana.

En lo de la organisació de una companyia pera 'l teatro del Balneari, de Tortosa, ha succehit lo de la fábula de 'ls conills.

Mentres l' Administrador ó Empressari encarregaba que 's formés ab artistes bons en Barcelona y, sense tractar com deuen tractarse los assumptos teatrals, divagaba y perdia 'l temps ab cartas y telegramas á amichs y protectors, la companyia de Tarragona s' ha presentat á trevallar en lo teatro Principal de Tortosa; y, l' Empresa del Balneari ha tingut d' accontentarse ab

véurer malograts son negoci y en organisar un quadret ab un parell d' artistas y poch aficionats que hi passaran la setmana de Nadal.

Nos consta que si dita Empresa s' hagués portat d' altra manera, tindria avuy una bona companyia d' artistas catalans que, de fisco, podian reportarli beneficis.

SALÓ DE DESCANS

Diàlech entre dos espectadors en un intermedi de una funció catalana donada en un de nostres teatros (no vé al cas dir quin):

«—Desenganyat, Quim; la divisió de la compauyia de Romea, es un bé pe l' Teatro Català.

—Noy, no ho puch créurer. Ara 's prodigan massa las representacions y en compte de excitar l' interés y fomentar l' afició, com que hi ha tantas funcions catalanas, se lograrà en últim resultat aburrir als aficionats al género.

—També s' obrirà la porta a autors que antes no 's podian doná á conéixer.

—Pero no lograrém res. Si 'n surtis algun de mérit sorprendent, estich ab tú; pero aixó no es fácil.

—¿Perqué? ¿No va sortir un dia en Pitarra? ¿No va venir l' Arnau, y després los Vidals, y en Balaguer, y en Capmany, y en Baró, y en...?

—¡Alto, amich, alto! En Pitarra..... bé: ell va obrir la porta, com si diguéssim; ell ha alimentat més que ningú la nostra escena; ell ha sostingut més que 'ls altres nostre teatro.

—Y tant com ell, hi han contribuït en Pau Bunyegas, en Pere Torres, y en Feliu, y en Ferrer, y en Bordas, y l' Ubach, y en Riera, y en Guimerà, y en Roca y ara últimament en Pin, y en Colomé, y en Moragas, y en Gimbernau..

—¿Qui?

—En C. Gumá.

—Ah ¿l de *La Esquella*?

—L' autor de *Ni la teva ni la meva*.

—¡Oh! com aquet tambe, encara que d' altre género, pots contarhi en Maluquer. Pero cap d' ells ha adquirit l' importancia ni la popularitat de 'n Frederich Soler.

—Jo 'l que veig, que la van tenint. Sino... mira á Novetats si hi ha molta gent y molts aplausos.

—¡Oh! també n' hi ha á Romea d' aplausos y de gent. Pero las obras no s' hi arrelan; tot son exits sols de impressió momentánea, que duran poch.

—Be, jo 'l que veig, que hi ha animació, y que 'ls actors s' esmeran sempre en cada un dels dos teatros, y que no hi faltan ovacions, y que...

—Tot aixó son vuyts y nous. Ja s' ha provat altras vegadas de fer dos teatros y may ha donat bon resultat.

—Ja ho veurás ara. Vés, si com arà, s' havia arribat may á publicá un periódich com *Lo Teatro Català*. ¿No 't diu re aixó? ¿no 't prova que están excitadas las passions per lo porvenir de la escena de la terra?

—¡Calla, que veig un que 'ns escolta, qu'es de la redacció.

—Si, callem, que ja sento també 'l timbre eléctrich. Anem á veure l' acte.»

¿Quin dels dos interlocutors tindrà rahó ab lo temps? ¿Per quin jugarian vostés si sobre aquest particular s' hagués de fer una posta?

CAVILACIONS

CONVERSA

ESCENA RÁPIDA.

Senyó Antón, Fidel y Pepa.

Antón (Ansiós) ¡Fidel, Pepa! ¡aquí, corréu!

Pepa. ¿Qué hi ha? (*Surtint.*)

Fidel. ¿Qué te?

Pepa. ¿Qué li passa?

Antón. Aguanteume la carbassa.

Pepa. ¿Qu' es plena de vi?

Antón. ¡Aguantéu!

Fidel. Senyó Antón, servit será. (*La pren*)

Pepa. Fid.....

Antón. ¡Ay! (*Perque li queya al donari*)

Pepa. (Ab broma) ¡'Guera estat bona!

¡Si li cau....!

Antón. (Renyant á Pepa) ¡Tú calla, dona,
y 'l que 'ls tres havém dit ja.

ROCH PALET DE RIERA.

TRENCA-CERVELLS

Buscar lo nom d' un carrer de Barcelona que, anantne tréyent una lletra cada vegada, comensant per la última, lo que resti digui: primer, utensili de forner; segon, part d' un barco; tercer, aliment, y quart, lletra.

LOGOGRIFO NUMERICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9 Població.

4 1 7 8 2 3 2 7 Vici.

3 7 6 2 5 4 8 Verb.

3 7 5 5 3 8 »

3 7 5 6 9 Apellido d' un actor.

6 2 3 9 » d' un altre actor.

7 5 4 Cosa d' aucell.

6 2 Beguda.

9 Vocal.

ROSETA FITA BORI.

GEROGLIFICH

:: + Janer Desembre

+

Dilluns Dimars Dijous

RITETA DEL MASNOU.

Solucions á las cavilacions del número passat.

Xarada 1.ª—*Estimada.*

Id. 2.ª—*Salamanca.*

Logogrifo numérich.—*Froilanet.*

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Daniel Calsam: Passi per l' Administració, de una á tres, y l' enteraré de lo que pregunta.—*Joseph Feliu:* No totas las pagas cauhén per St. Joan; vol dir, que no tinga prèssa.—*F. Torres:* Déixis de brochs.—*R. Garcia J:* Malaguanyat paper.—*R. Bruna:* Ja 'l torném á compláurer.—*Francisco Torre:* Será un altre día.—*Un ab banyas:* No 's trenqui 'l cap ni vulga que li forádin.—*R. Ojeda:* Tenim massa original. En «Degradació» no hi veyém trevall intencionat, ni ho trovém dolent: m's no hi cab.—*M. Solá:* No hem de dirli res.—*Japet de l' Orya:* Te rahó; ho farem com diu.

La correspondencia al Administrador, Aribau 93, 3.ª 1.^a

Imprenta de Pere Ortega, carrer del Palau, 4.—Barcelona.

TELÓ D' ANUNCIS

CONSTRUCCIÓ DE TEATROS

SERVEY COMPLERT Y BO
PERA GUARDARROPIAS

Per informes y detalls, dirigir-se al fuster del carrer de Caspe, 73, al costat de la botiga de comestibles.

BARCELONA

LAS MELLORS MÁQUINAS DE CUSIR
son las de

SANTASUSANA

Carrer del Carme, 33.—BARCELONA

DIFERENTS MODELOS PERFECCIONATS
MÁQUINAS DE FER MITJA

VENTA Á PLASSOS Y AL COMPTAT

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota clase de máquinas.

ARXIU LÍRICH-DRAMÁTICH

DE

BONNIN GERMANS

COPISTERIA DE VERS Y MÚSICA

Se serveix per tot Espanya á preus baratos.

Carrer del Vidre, 2, 4.ta, Barcelona.

Despatx cada dia fins á las 10 del vespre.

ALS CASATS Y A LAS CASADAS

¡se dona de franch lo curiosissim folleto KOCH!

VIGOR VITAL

SALUT Y HERMOSURA

Consells pera obtenirla, conservarla y allargar la vida fentla agradable.

En Barcelona pera obtenirlo de franch, es precis entregar aquest anunci en la llibreria de Roig (carrer de Jaume I, núm. 3).—També s' obté demanantlo per correu, acompanyant l' anunci, al Dr. Koch (Monte-ra, 33, 1.er, MADRIT).

Sense l' anunci son preu es UN RAL.